

Posudek oponenta rigorózní práce

Archiv Národního divadla v minulosti a digitální současnosti

Předkládá: Mgr. Eva Sochorová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Oponent: PhDr. Radka Římanová, Ph.D.

Předkládá: Mgr. Eva Sochorová

Hodnocení práce: nedoporučuji k obhajobě

Bodový zisk: 57 bodů ze 100

- Předložená práce byla posouzena zejména z hlediska kompatibility s tezemi současné informační vědy i stavem českého teatrologického dokumentačního prostředí. Za nejvýznamnější nedostatek práce i autorčina přístupu považuji nekritický přístup k analyzovaným skutečnostem na hranici glorifikace Národního divadla a jeho archivu. Text místy svádí k myšlence, že okolní prostředí není analyzováno s cílem nalezení příkladů dobré praxe, inspirace a spolupráce, ale místy až neobjektivní komparaci s vynikajícími výsledky AND.
- Cílem předkládané rigorózní práce - viz anotace - *je hloubková a komplexní analýza Archivu Národního divadla (dále AND) jako dokumentační základ pro grantový záměr jeho rozsáhlé revitalizace.* Z tohoto pohledu bych jako čtenář této práce očekávala zpracování podle některé z projektových metodik.
Autorka si vybrala metodu SMART, kterou však naplňuje velice vágním způsobem. K naplnění cíle práce chybí principy strukturovaného systematického pohledu na zkoumaný objekt zejména metrickými ukazateli (pro techniku SMART jsou typické) např. počty objektů podle typů, stupně digitalizace (kolik je zdigitalizováno a kolik se má digitalizovat), stavu pracoviště ve smyslu přesného popisu počtu zaměstnanců (a nutné lidské posily v projektu nad rámec managementu projektu) a kvantitativní údaje o využívání archivu dosud (ideálně porovnání využívání přímého/badatelé a online návštěv).
V práci je citována práce VLASÁK, Rudolf; BULÍČKOVÁ, Soňa. *Základy projektování informačních systémů.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003, bohužel však v textu chybí odkaz, které části rigorózní práce byly podle této metodiky zpracovány.
- Úvodní část práce rozpracovává problematiku termínu „archiv“ v názvu pracoviště, z hlediska českých legislativních norem. Autorka konstatuje, že pracoviště spolupracuje s Národním archivem a zároveň definuje AND jako „dokumentační středisko“. Toto tvrzení je v rozporu s formulářem, který je jako ilustrace vložen na s. 29, kde je uveden termín Knihovna ND.

Tuto část práce považuji za nejzdařilejší, otázkou je, proč autorka zcela pominula existenci knihovního zákona.

V textu jsou další rozpory, např. v kapitole 1.3 autorka píše, že *historie archivu je poměrně mladá*, kapitola 1.3.2 je uvedena větou *Archiv ND existuje v podstatě od samého vzniku Národního divadla, od roku 1883 (?)*

Dále chybí opora pro tvrzení z s. 33, že úspěšnost metodiky Zdeny Benešové a Heleny Hantákové je malá. Autorka nepodnikla žádné reprezentativní šetření v českých divadlech (bylo možné např. využít oborové sítě členů SIBMAS), jak je jejich dokumentace zpracovávána. Autorka např. zabývá Divadelním ústavem v kap. 3.3, kde však dochází v tomto směru k letným závěrům (např. tvrzení autorky, že pouze AND systematicky digitalizuje na základě projektu, není platné tvrzení právě např. vzhledem činnosti Divadelního ústavu viz databáze inscenací s rozsáhlou fotodokumentací dostupnou online).

- Druhá část práce se zabývá Archivními fond. AND je prezentován také ukázkami jednotlivých exponátů. Autorka provedla bádání v Národním archivu, Národním muzeu a Divadelním ústavu, kde byly vyhledávány dokumenty a archiválie týkající se ND. Autorka zmiňuje neexistenci propojení informačních systémů, i když např. existuje spolupráce v rámci Souborného katalogu nebo databáze národních autorit (vzhledem k projektu INTERPI Národní knihovny je zarážející, že tento systém autoritních záznamů nebyl nijak zmíněn a o jeho využití v budoucím systému AND se nijak neuvažuje).
- V kapitole 4.1.1 dochází autorka k závěru, že uživatelské rozhraní webu AND je *přehledné, snadno ovladatelné, úplné a správné a provázané*. Toto tvrzení není podloženo žádnou analýzou, a mělo být uvedeno jako ryze subjektivní. Pokud ho porovnáme např. s online aplikací *Archivu Národního divadla v Brně*, pak bychom mohli s tímto tvrzením jistě polemizovat (bohužel autorka v kapitole 5.1.3 popírá jeho existenci).

Minimálně jsem při testování online AND narazila na problém s vyhledáním jména Vlasty Chramostové, protože písmeno CH není v rejstříku uvedeno a je nutné její záznam vyhledat podle inscenace, kde tato herečka, v práci zmiňovaná, hrála. Přímé vyhledávání jména „Chramostová“ hlásí chybu. Dále považovat informační web bez udání badatelských hodin za správné je také velmi sporné. Inovace, kterou v tomto směru autorka navrhuje, je tedy logická

V kapitole 4.2 Digitalizace fondů ... není nijak zmíněn aspekt autorského zákona, který je jednou z významných bariér současné digitalizace. Nejsou zmíněny žádné technické parametry stávající digitalizace, ani např. typ skeneru, metadatové schéma popisu. Není uveden ani způsob evidence digitalizace nebo pracovní postupy. Kapitola 4.3 Informační systém je velice letným textem, který vzhledem k oboru (informační studia a knihovnictví), ve kterém je práce předkládána, by měl být více propracován.

V kapitole 4.3 Informační systém chybí přesné údaje o tom, jaký systém je užíván pro katalogizaci, v jakém formátu jsou ukládána data. Zároveň není jasné, co má na mysli

autorka, když tvrdí, že *Elektronický knihovnický systém v současné době není zaveden*. Také není jasné, co má na mysli termínem *Knihopis* (viz normativní výklad v TDKIV – preferovaný termín „bibliografie“).

Dílčí závěr, že AND má potenciál stát se lídrem v oblasti teatrologické dokumentace si dovolím zpochybnit, aniž bych jakkoli chtěla snížit význam práce AND. Vzhledem k existenci dokumentačních systémů Divadelního ústavu a činnosti dalších divadelních archivů i paměťových institucí bych doporučovala spíše kooperaci a aktivní přebírání zkušeností. Samozřejmě, AND může být iniciátorem vytvoření metodiky pro práci podobného pracoviště. V práci není uvedeno, jak bude tato metodika certifikována a jaký tým odborníků jí bude připravovat (struktura týmu).

- Komparativní studie mne zaujala bohužel zejména nepravdivými informacemi týkajícími se Národního divadla v Brně. Neprováděla jsem žádné plošné šetření všech autorkou analyzovaných archivů, ale bohužel tato chyba významně snižuje kvalitu její práce. Tvzení o absenci projektů v teatrologickém prostředí je také povrchním tvrzení (viz významná scénografická sbírka Divadelního ústavu – digitalizace pro inscenace od roku 1945 – podpora z Norských fondů).
- V kapitole 6 uvádí autorka podněty k inovacím AND. Pro popularizující styl práce je typické, že v inovacích není uvedeno nic, co by se týkalo přímo informačního systému (např. standardizace metadatových schémat jako prostředku propojení informačních systému teatrologických pracovišť), ale inovace zvyšující public relations AND: např. vydání publikace, inovace webových stránek, uspořádání speciální výstavy, záznam pomocí metody orální historie a mediální prezentace služeb AND. V práci není uvedena žádný bibliografický soupis publikační činnosti Zdeňky Benešové, která AND soustavně propagovala i v tisku a je autorkou článků o projektu digitalizace archiválií AND. Tento bibliografický soupis by byl přesvědčivým dokladem odbornosti osobnosti, kterou autorka práce považuje za klíčovou osobnosti pro historii AND. Kapitola 6.2.1 Koncepce projektu uvádí autorka teze projektové žádosti, v práci již není nijak specifikováno, jak je rozpočet strukturován (není nutné uvádět konkrétní finanční limity), ale spíše co bude jeho obsahem. Z toho důvodu se nelze k této práci vyjádřit jinak, než popřát autorce, aby žádost o projekt byla přijata a AND získal finance pro činnosti, které je bezesporu nutné subvencovat.
- Mám výhrady k tomu, že autorka v závěru uvádí, že rozebírá vývoj AND na pozadí technologického pokroku. Práce obsahuje minimum technických detailů, pouze víme, kdo byl dodavatelem informačního systému a že je zastaralý. O principech digitalizace dokumentů i agend a budování digitálních sbírek AND na principech poznatků současné informační vědy se v práci nedočteme. S tezemi autorky o významu dokumentace v teatrologii a povaze pomíjivosti divadelního umění nelze nesouhlasit.

K citacím pramenů:

V práci se objevuje problém pramenného základu pro práci, v mnoha případech se jedná o ústní sdělení (např. Ing. Petr Sedlecký, archivář Jan Kahuda, Zdena Benešová, možná i další).

Autorka dokládá jejich sdělení citací své diplomové práce, přílohou práce – bez data uskutečnění rozhovoru nebo poznámkou pod čarou – např.

Sbírkou Národního archivu. Rozhovor s Janem KAHUDOU. Praha 25. 6. 2015). V seznamu literatury pak je rozhovor s Janem Kahudou zařazen pod pořadač citace Sbírkou Národního archivu. Pokud se jedná o archiválii, pak by měla citace mít jinou podobu. Pokud se jedná o rozhovor (a tak je to v práci interpretováno), pak by mělo být jasné, kde je záznam rozhovoru uložen a zejména, že se jedná o ústní sdělení.

Citace dokumentů Národního divadla v Praze je uvedena ČESKO. NÁRODNÍ DIVADLO. Autoritní podoba názvu korporace je Národní divadlo v Praze. Název Česko se zpravidla uvádí u legislativních dokumentů. Citace neodpovídá normě.

Výše již byla zmíněna chybějící vazba mezi prací Rudolfa Vlasáka a Soni Bulíčkové. Tatáž výhrada je i vůči uvedení pramene:

PAPÍK, Richard. Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje. 1. vyd. Praha: Velryba, 2011.

Rigorózní práce

Aspekt kv. práce	Vysvětlení	Možné hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu		30 z -40 bodů
	<i>Text práce neodpovídá plně anotaci práce. Zejména neobsahuje systémový pohled na informační systém (prvky systému, podsystému, související systémy, prvky informačního managementu). Slovní popis systému, bez strukturovaného pohledu je nepřesvědčivý a neúplný. Technologické aspekty digitalizace práce archivů popsány na úrovni popularizačního textu. Grantový projekt je popsán velmi nekonkrétně.</i> <i>Výzkumné metody: archivní analýza (téma ND v archivech) a legislativní analýza jsou zpracovány přesvědčivě. Komparativní analýza divadelních archivů je zpracována nad nedostatečným nebo příliš nahodile definovaným vzorkem a vyvozované závěry nepůsobí přesvědčivě. V práci nalezeny věcné nepřesnosti.</i>	
přínos a novost práce		10 z 20 bodů
	<i>Práce má přínos zejména jako upozornění na existenci AND, jeho práci a potenciál rozvoje. Autorka nedostatečně analyzuje vnější prostředí, zejména z hlediska teoretických poznatků. Práce je výhradně postavena na českých zdrojích, vyjma analýzy zahraničních archivů, kde však nebyly získávány poznatky o detailech projektového zázemí (např. metriky, parametry digitalizace), ale obecné poznatky zejména z uživatelského pohledu na webové stránky. Pominuty získaly standardy digitalizace (digitálních archivů) a to jak národní, tak mezinárodní.</i>	
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů		5 z 20 bodů

<i>Výhrady k citování přímého sdělení uvedeny v posudku výše, pramenný popis nejasný, citování děl, které nejsou přímo uvedena v textu (ani např. v předmluvě, jako obecně inspirující), nulová opora v zahraničních zdrojích.</i>	
slohové zpracování	7 z -15 bodů
<i>Spíše popularizující styl, absence odborných termínů, slovník zkratk obsahuje i obecně známé zkratky např. „ks –kus“. Autorka v souvislosti s AND používá často velmi emocionální tvrzení, což je dokladem jejího zájmu o tuto instituci, ale je sporné z hlediska odborného stylu</i>	
gramatika textu	5 z -5 bodů
<i>Gramatická úroveň práce je mezi požadavků na tento typ kvalifikační práce.</i>	
CELKEM	57 ze 100 bodů

Hodnocení rigorózních prací

Bodový zisk za práci	Hodnocení
0-80 bodů	Nedoporučeno k obhajobě
81-100 bodů	Doporučeno k obhajobě